

PIE1.D10. Opieka paliatywna

Nazwa kierunku studiów	PIELĘGNIARSTWO	Poziom kształcenia		Studia pierwszego stopnia		
		Forma studiów		Stacjonarne		
		Profil kształcenia		praktyczny		
		Rok akademicki		2023/2024		
Nazwa przedmiotu	Opieka paliatywna	Kod przedmiotu	PIE1.D10	Punkty ECTS ogółem	6,0	
Jednostka realizująca przedmiot	Wydział Społeczno-Medyczny w Dąbrowie Górniczej					
Osoba odpowiedzialna za moduł (imię, nazwisko, e-mail, nr tel. służbowego)						
Status przedmiotu / Blok modułowy		Obowiązkowy D. Nauki w zakresie opieki specjalistycznej				
Rok studiów	Semestr	Forma zajęć, liczba godzin i liczba punktów ECTS za poszczególne formy kształcenia				
		W	CW	BNA	ZP	PZ
		Kształcenie teoretyczne			Kształcenie praktyczne	
3	6	10 + 10	10	30	40	40
Forma zaliczenia		ZO	ZO	ZO	ZO	ZO
ECTS		2,0			2,0	2,0
Wymagania wstępne	Wiedza z zakresu następujących przedmiotów: D01. Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne D02. Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne D03. Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne D09. Geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne					
Cel kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> Poznanie teoretycznych założeń medycyny i opieki paliatywnej. Poznanie organizacji opieki paliatywnej w Polsce i na świecie. Poznanie roli pielęgniarki w łagodzeniu bólu i cierpienia oraz w leczeniu objawowym w opiece paliatywnej. Poznanie standardów i procedur stosowanych w opiece nad chorym terminalnie. Zapoznanie z problemami psychospołecznymi i socjalnymi chorych i ich rodzin oraz osób sprawujących opiekę. Poznanie zasad komunikowania się z chorym i jego rodziną w czasie sprawowania opieki, umierania i po osieroceniu rodziny. Zapoznanie z zasadami farmakoterapii bólu przewlekłego oraz innych objawów w stanie terminalnym choroby. Poznanie metod oceny stanu chorego objętego opieką paliatywną z uwzględnieniem skal do oceny jakości życia i planowanie opieki w oparciu o uzyskane informacje. Zapoznanie z zasadami etyki specyficznymi dla opieki paliatywnej, zasadami poszanowania godności i autonomii człowieka w obliczu śmierci. 					
Realizowane kierunkowe efekty uczenia się						
Symbol efektu uczenia się	Opis efektu uczenia się					
W zakresie wiedzy student zna i rozumie:						

D.W3	zasady diagnozowania i planowania opieki nad pacjentem w opiece paliatywnej		
D.W6	właściwości grup leków i ich działanie na układy i narządy pacjenta w różnych chorobach w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania – w opiece paliatywnej		
D.W7	standardy i procedury pielęgniarstwa stosowane w opiece nad pacjentem w opiece paliatywnej w różnym wieku i stanie zdrowia		
D.W10	zasady organizacji paliatywnej opieki specjalistycznej		
W zakresie umiejętności student potrafi:			
D.U1	gromadzić informacje, formułować diagnozę pielęgniarstwa, ustalać cele i plan opieki pielęgniarstwa, wdrażać interwencje pielęgniarstwa oraz dokonywać ewaluacji opieki pielęgniarstwa		
D.U15	dokumentować sytuację zdrowotną pacjenta, dynamikę jej zmian i realizowaną opiekę pielęgniarstwa, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych do gromadzenia danych		
D.U18	rozpoznawać powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo-pielęgnacyjnego		
D.U20	prowadzić rozmowę terapeutyczną		
D.U24	oceniać poziom bólu, reakcję pacjenta na ból i jego nasilenie oraz stosować farmakologiczne i niefarmakologiczne postępowanie przeciwbólowe		
D.U25	postępować zgodnie z procedurą z ciałem zmarłego pacjenta		
W zakresie kompetencji społecznych student jest gotów do:			
K.S1	kierowania się dobrem pacjenta, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentem i jego rodziną		
K.S2	przestrzegania praw pacjenta		
K.S3	samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem		
K.S4	samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem		
K.S5	zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu		
K.S6	przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta		
TREŚCI PROGRAMOWE			
Symbol i nr zajęć	Tematyka zajęć	Realizowane efekty uczenia się	Liczba godzin
Forma zajęć: wykłady			
	Wykład lekarza		
W01	Definicja opieki paliatywnej i hospicyjnej. Charakterystyka populacyjno-kliniczna chorych objętych opieką terminalną. Organizacja opieki paliatywno-hospicyjnej w Polsce. Opieka terminalna w warunkach stacjonarnych i domowych.	D.W3, D.W6, D.W7, D.W10	2
W02	Najczęściej występujące choroby nowotworowe w populacji polskiej. Inne dolegliwości występujące w przebiegu choroby nowotworowej oraz sposoby ich leczenia.		2
W03	Bioetyczne zasady w opiece paliatywnej.		1
W04	Objawy i stany emocjonalne umierających.		1
W05	Ból nowotworowy w przebiegu choroby nowotworowej. Diagnostyka i metody oceny bólu nowotworowego.		1
W06	Zasady leczenia bólu nowotworowego: farmakoterapia (drabina analgetyczna) i leczenie wspomagające (leki wspomagające, radioterapia paliatywna).		1
W07	Leczenie bólu nowotworowego u dzieci.		2
	Razem wykład lekarza:		10

		Wykład pielęgniarstwa	
W08	Okres terminalny – charakterystyka i zadania pielęgniarstwa wobec chorego.	D.W3, D.W6, D.W7, D.W10	2
W09	Potrzeby chorego w okresie terminalnym.		1
W10	Ból somatyczny, psychiczny i duchowy – cierpienie totalne. Metody poprawy jakości życia chorych. Rola pielęgniarstwa.		2
W11	Ostatnie godziny życia – postępowanie medyczne i niemedyczne.		2
W12	Budowanie podmiotowości chorego w okresie terminalnym.		1
W13	Zasady odpowiedzialnego i godnego umierania.		2
		Razem wykład pielęgniarstwa:	10
Forma zajęć: ćwiczenia *			
		Semestr 6	
C01	Przekazywanie informacji niepomyślnych. Przygotowanie chorego i jego rodziny do przyjęcia informacji niepomyślnych. Podstawowe zasady i sposoby przekazywania złych informacji (komunikacja werbalna i niewerbalna) – warsztaty.	D.U1, D.U15, D.U18, D.U20, D.U24, D.U25	2
C02	Ćwiczenie umiejętności rozmowy z chorym. Udzielanie wsparcia psychicznego choremu i rodzinie oraz osobom opiekującym się nim: rozpoznawanie potrzeb chorego i jego bliskich, wsparcie psychiczne – warsztaty.		2
C03	Zasady etyki pielęgniarstwa wobec chorych objętych opieką paliatywną: akceptacja nieuchronności śmierci, trudne decyzje. Wsparcie rodziny i osieroconych.		2
C04	Diagnozowanie w opiece paliatywnej		2
		Razem godzin: ćwiczenia – semestr 6	10
Forma zajęć: zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego (BNA)			
		Semestr 6	
BNA01	Filozofia, zasady i organizacja opieki paliatywnej, zespół interdyscyplinarny	D.W3, D.W6, D.W7, D.W10	5
BNA02	System prawny wolontariatu w Polsce		5
BNA03	Zasady diagnozowania w opiece paliatywnej		5
BNA04	Następstwa długotrwałego unieruchomienia u chorych paliatywnych		5
BNA05	Trudności w pracy pielęgniarstwa w opiece paliatywnej. Zespół wypalenia zawodowego u pielęgniarek pracujących w hospicjach i innych placówkach sprawujących opiekę nad osobą nieuleczalnie chorą.		5
BNA06	Techniki i procedury pielęgniarstwa stosowane nad chorym w opiece paliatywnej		5
		Razem godzin: BNA – semestr 6	30
Forma zajęć: zajęcia praktyczne *			
		Semestr 6	
ZP01	Organizacja i specyfika pracy w oddziale opieki paliatywnej oraz hospicjum. Zasady współpracy zespołu interdyscyplinarnego. Prowadzenie dokumentacji pielęgniarstwa w oddziale opieki paliatywnej oraz hospicyjnej.	D.U1, D.U15, D.U18, D.U20, D.U24, D.U25	4
ZP02	Realizacja standardów opieki pielęgniarstwa wobec chorych terminalnie obowiązujących w oddziale opieki paliatywnej oraz hospicjum.		4
ZP03	Nawiązanie komunikacji terapeutycznej z chorym, jego rodziną, opiekunami zespołem terapeutycznym, wybór stylu komunikowania w wsparciu pacjenta i jego rodziny. Towarzyszenie choremu		4

	i jego rodzinie w okresie choroby, umierania i śmierci.					
ZP04	Pielęgnowanie i sprawowanie opieki nad chorym w zależności od dominujących objawów w stanie terminalnym choroby.				4	
ZP05	Diagnozowanie problemów pielęgnacyjnych u pacjenta objętego opieką paliatywną. Formułowanie diagnozy pielęgniarstwa, planowanie opieki, realizacja i ocena opieki pielęgniarstwa				4	
ZP06	Farmakoterapia bólu i innych objawów somatycznych u chorego cierpiącego (drogi i sposoby podawania leków przeciwbólowych oraz innych grup leków).				4	
ZP07	Metody monitorowania skuteczności terapii przeciwbólowej z wykorzystaniem różnych rodzajów skal. Prowadzenie dokumentacji leczenia i monitorowania bólu. Przygotowanie chorego do kontroli bólu (PCA).				4	
ZP08	Udział pielęgniarki w przygotowaniu i asyście chorego w czasie badań diagnostycznych.				4	
ZP09	Metody radzenia sobie w obliczu śmierci. Procedury wykonywane w przypadku śmierci pacjenta.				4	
ZP10	Specyfika postępowania pielęgniarstwa w przypadku choroby nowotworowej i okresu terminalnego u dzieci.				4	
	Razem godzin: zajęcia praktyczne – semestr 6			40		
Forma zajęć: praktyki zawodowe *						
	Semestr 6					
PZ01	Specyfika funkcjonowania placówki opieki nad osobą nieuleczalnie, terminalnie chorą (regulaminy, przepisy bhp, standardy).				4	
PZ02	Standardy postępowania pielęgniarstwa obowiązujące w oddziale.				4	
PZ03	Metody zbierania wywiadu z osobą umierającą i jej rodziną, zasady planowania, realizacji i oceny podejmowanych działań (proces pielęgnowania, diagnoza pielęgniarstwa).				4	
PZ04	Metody i zasady podawania stosowanych w oddziale środków farmakologicznych (z uwzględnieniem skutków ubocznych oraz interakcji z innymi lekami).				4	
PZ05	Profilaktyka i leczenie odleżyn. Standardy w leczeniu owrzodzeń nowotworowych, przetok.			D.U1, D.U15, D.U18, D.U20, D.U24, D.U25	4	
PZ06	Udział pielęgniarki w rehabilitacji chorego objętego opieką paliatywną. Postępowanie w przypadku wystąpienia obrzęku limfatycznego.				4	
PZ07	Zasady wykorzystania sprzętu usprawniającego.				4	
PZ08	Zasady kategoryzacji pacjentów wg wyznaczników KOP (Kategoria Opieki Pielęgniarskiej)				4	
PZ09	Towarzyszenie pacjentowi w procesie umierania. Tworzenie pacjentowi warunków godnego umierania. Wsparcie w procesie żałoby.				4	
PZ10	Dokumentowanie sytuacji zdrowotnej pacjenta, dynamiki zmian i realizowanej opieki pielęgniarstwa. Prowadzenie dokumentacji obowiązującej w placówce.				4	
	Razem godzin: praktyka zawodowa – semestr 6				40	
Korelacja poszczególnych rodzajów zajęć						
Semestr	W	CW	BNA		ZP	PZ
6	W01-W13	C01-C08	BNA01-BNA02		---	---
	---	---	---	ZP01-ZP10	---	
	Egzamin z wykładów, ćwiczeń i zajęć praktycznych. Dopiero po zdaniu egzaminu student może przystąpić do realizacji praktyki zawodowej z modułu. Docelowa forma egzaminu:					

		OSCE.				
		---	---	---	---	PZ01-PZ10
Uwaga: zajęcia praktyczne mogą być realizowane dopiero po zakończeniu kształcenia teoretycznego, natomiast praktyka zawodowa – dopiero po zakończeniu zajęć praktycznych.						
Macierz efektów kształcenia dla przedmiotu w odniesieniu do metod weryfikacji zamierzonych efektów uczenia się oraz formy realizacji zajęć						
Kod efektu uczenia się		Metody weryfikacji				
		W+BNA	CW	ZP	PZ	
D.W3, D.W6, D.W7, D.W10		test	---	---	---	
D.U1, D.U15, D.U18, D.U20, D.U24, D.U25		---	pokaz umiejętności	proces pielęgnowania, pokaz umiejętności	opracowanie raportu, pokaz umiejętności	
K.S1, K.S2, K.S3, K.S4, K.S5, K.S6		---	obserwacja 360°	obserwacja 360°	obserwacja 360°	
Metody kształcenia, sposób realizacji oraz oceny						
Wykład oraz zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego (BNA)	Wykład z prezentacją multimedialną i/lub wykład konwersatoryjny. Zaliczenie wykładów: test zaliczeniowy na ocenę.					
Ćwiczenia	<p>Ćwiczenia są obowiązkowe. Realizowane są w grupach. Ewentualna nieobecność powinna być odrobiona na konsultacjach, które powinny być odbywane w miejscu realizacji ćwiczeń.</p> <p>Zaleca się realizować ćwiczenia w formie warsztatów (w warunkach symulowanych).</p> <p>Na ćwiczeniach realizowane są efekty kształcenia w zakresie umiejętności.</p> <p>Zaliczenie ćwiczeń: na ocenę.</p> <p>Zaliczenie realizowane praktycznie, w warunkach symulacyjnych (w sali symulacyjnej niskiej wierności). W przypadku zaliczenia z wykorzystaniem OSCE zaliczenie ćwiczeń realizowane jest na odpowiednio przygotowanych stacjach, wówczas studenci wykonują to samo zadanie, które jest oceniane za pomocą listy kontrolnej (są na niej wskazane te czynności, wykonanie których jest niezbędne do zaliczenia zadania).</p> <p>Każdy efekt kształcenia oceniany jest odrębnie; ocena w skali od 2,0 do 5,0.</p> <p>Warunkiem uzyskania zaliczenia z ćwiczeń jest pozytywne zaliczenie wszystkich efektów kształcenia w zakresie umiejętności.</p>					
Zajęcia praktyczne	Zajęcia praktyczne realizowane są w warunkach naturalnych, tj. w placówkach medycznych, oraz w warunkach symulowanych (w tym w Centrum Symulacji Medycznej). Udział w zajęciach praktycznych jest obowiązkowy. Zajęcia praktyczne realizowane są po zakończeniu realizacji ćwiczeń w warunkach symulowanych.					
Egzamin końcowy z modułu	<p>Po realizacji i zaliczeniu wszystkich form zajęć, ale przed rozpoczęciem praktyki zawodowej, student przystępuje do egzaminu końcowego.</p> <p>W przypadku niestosowania procedury OSCE, student losuje po 1 zadaniu z puli zadań dotyczących poszczególnych efektów kształcenia w zakresie umiejętności; kompetencje społeczne są weryfikowane podczas prezentowania przez studenta osiągniętych umiejętności. 2 zadania obejmują wiedzę teoretyczną, 2 zadania – umiejętności.</p> <p>Egzamin realizowany jest zgodnie z procedurą OSCE. Każdy student realizuje po 4 standaryzowane zadania, które obejmują zarówno wiedzę teoretyczną (2 zadania), jak i praktyczną (2 zadania). Zadania są przez studenta losowane z puli zadań teoretycznych (przynajmniej 25 zadań) i zadań praktycznych (przynajmniej 25 zadań), do każdego z których przygotowano odpowiedni scenariusz – listę kontrolną oraz wskazano stację, na której wylosowane zadanie należy wykonać. Wylosowane przez studenta zadania są zwracane do odpowiedniej puli zadań.</p>					
Praktyka zawodowa	Praktyka zawodowa realizowana jest w placówce ochrony zdrowia. Szczegółowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zawarte są w „Dzienniku kształcenia praktycznego”. Potwierdzenia osiągnięcia wskazanych w nim efektów kształcenia dokonuje opiekun praktyk zawodowych, którym jest merytoryczny pracownik podmiotu leczni-					

	czego. Praktyki zawodowe zaliczane są na ocenę (skala ocen: od 2,0 do 5,0).		
Obciążenie pracą studenta (gwiazdką oznaczono zajęcia o charakterze praktycznym)			
Godziny pracy studenta	Forma aktywności	Godziny szczegółowo	Łącznie godzin
Godziny kontaktowe z nauczycielami akademickimi	Udział w wykładach	10 godz. + 10 godz.	20
	Udział w ćwiczeniach *	10 godz.	10*
	Udział w zajęciach praktycznych *	40 godz.	40*
	Udział w konsultacjach związanych z zajęciami *	Po 2 godziny na każdy rodzaj zajęć (wykład lekarza, wykład pielęgniarki, BNA, ćwiczenia, zajęcia praktyczne*, praktyki zawodowe*)	8 4*
Godziny kontaktowe z opiekunem praktyk zawodowych ze strony podmiotu leczniczego	Udział w praktykach zawodowych *	1 tydzień	40*
Samodzielna praca studenta	Przygotowanie do ćwiczeń *	15 godz.	15*
	Przygotowanie do zajęć praktycznych *	40 godz.	40*
	Praca własna w ramach tematyki zajęć BNA	30 godz.	30
	Przygotowanie do testu zaliczeniowego z wykładów i BNA	5 godz.	5
	Przygotowanie procesu pielęgnowania (na podstawie materiału zgromadzonego w czasie zajęć praktycznych) *	5 godz.	5*
	Przygotowanie do egzaminu końcowego obejmującego wszystkie treści kształcenia zawarte w module * (egzamin OSCE)	20 (połowę czasu przeznaczono na przygotowanie z zakresu kształcenia teoretycznego, połowę – z zakresu kształcenia praktycznego)	10 10*
Łączny nakład pracy studenta			237
Literatura podstawowa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeziorski A., Onkologia. Podręcznik dla pielęgniarek. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2021. 2. Koper K., Koper A. (red.) Pielęgniarstwo onkologiczne. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2020. 3. Krajewska-Kułak E., Dzierżanowski T., Krzyżanowski D., Cybulski M. (red.), Opieka paliatywna: poradnik dla lekarzy i pielęgniarek rodzinnych oraz rodzin pacjentów. Warszawa: Difin, 2018. 4. Walden-Gałuszko K., Ciałkowska-Rysz A. (red.), Medycyna paliatywna. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie, 2015. 5. Walden-Gałuszko K., Kaptacz A. Pielęgniarstwo w opiece paliatywnej. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2019. 6. Wordliczek J., Dobrogowski J., Leczenie bólu. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2023. 		
Literatura uzupełniająca	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sęk H. (red.), Psychoonkologia: diagnostyka, metody terapeutyczne. Wrocław: Elsevier Urban & Partner, 2020. 2. Hartman J., Szabat M. (red.), Problematyka umierania i śmierci w perspektywie medyczno-kulturowej. Kraków: Wolters Kluwer Polska, 2016. 3. Zdebska E., Wolontariat w opiece hospicyjnej nad dzieckiem. Warszawa: Petrus, 2016. 		

	4. Łuczyk M., Szadowska-Szlachetka Z., Ślusarska B., Standardy i procedury w pielęgniarstwie onkologicznym. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2017.					
	5. ACCESS MEDICINE, CINHAL COMPLETE, EBSCO					
Formy oceny – szczegóły						
EFEKTY UCZENIA SIĘ	NA OCENĘ 3	NA OCENĘ 3.5	NA OCENĘ 4	NA OCENĘ 4.5	NA OCENĘ 5	
Wiedza Egzamin pisemny test wyboru Tak/Nie i dopasowania od- powiedzi	60-69%	70-79%	80-89%	90-94%	95-100%	
Umiejętności wg. kryteriów oceny umiejętności	6 pkt.	7 pkt.	8 pkt.	9-10 pkt.	11-12 pkt.	